

TANAP layihəsinin həyata keçirilməsi reallıqdır

"Azərbaycanın nəqliyyat və enerji sahəsində irəli sürülmüş təşəbbüs və layihələri bölgənin və qitənin maraqlarını təmin edir. Azərbaycan artıq bu sahələr üzrə əvəzolunmaz tərəfdaşa çevrilib" söyləyən dövlətimizin başçısı İlham Əliyev respublikamızın enerji təhlükəsizliyinin təminatındakı rolunun artmasını neft strategiyasının uğuru kimi dəyərləndirir.

Azərbaycanın malik olduğu təbii resurslarından səmərəli istifadəsinin göstəricisi olan neft-qaz layihələrinin uğurlu icrası iqtisadi və maliyyə imkanlarımızın genişlənməsində əhəmiyyətli rol oynayır. Belə ki, çoxmilyardlı, iritutumlu sərmayələrin neft və qaz sektoruna cəlb edilməsi iqtisadiyyatımızı şaxələndirməyə geniş imkanlar açır.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə Azərbaycan xalqına təbriki digər sahələrlə yanaşı, enerji sektorunda da qazanılan uğurlara və onların əsasında cari ildə görülməli işlərə bir daha işıq saldı: "2015-ci ildə enerji sahəsində önəmli addımlar atılmışdır. TANAP layihəsinin icrası başlamışdır. Artıq TANAP layihəsinin həyata keçirilməsi reallıqdır. Burada Azərbaycan tərəfdaş ölkələrlə çox mühüm rol oynayır, böyük işlər aparır. TANAP layihəsinin əsas səhmdarı və əsas investoru Azərbaycandır. Bu layihə bizə imkan verəcək ki, zəngin qaz resurslarımızı bundan sonra onilliklər ərzində dünya bazarlarına çatdırmaq və beləliklə, ölkəmizin siyasi və iqtisadi maraqlarını daha dolğun şəkildə təmin edək." Otən ilin martında Qarsda TANAP layihəsinin təməlinin qoyulması mərasimində ABŞ Dövlət Departamentinin enerji ehtiyatları bürosunun xüsusi nümayəndəsi Amos Hoxsteyn ABŞ-ın "Cənub" qaz dəhlizini 20 il bundan əvvəl başlanan Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru xətti prosesinin tamamlanması kimi gördüyünü qeyd edərək söylədiyi bir fikirləri bir daha xatırlatmaq istədik: "Prezident Ərdöğən və Prezident Əliyevin rəhbərliyi ilə biz bu gün Avropanın enerji təhlükəsizliyində yeni dövrə başlamış və "bu, mümkünsüzdür" deyənlərin əksinə həqiqi rəhbərlik və öhdəliklə bunun mümkün olduğunu və bu kimi layihələrin nəinki mümkün olduğunu, hətta reallıq olacağını bütün dünyaya göstərmək üçün buraya yenidən toplaşmışıq. Bu gün biz başlanğıc nöqtəsi TANAP və davamı TAP olan layihəyə və Avropaya çatdırılacaq qaz axınına nəzər yetirdikdə görürük ki, Gürcüstan, Yunanıstan, Albaniya tərəfdarları ilə birlikdə Azərbaycan və Türkiyə hökumətləri Avropada və dünyada enerji təhlükəsizliyinin yeni reallığının mühüm elementlərinə çevrəcəklər." Göründüyü kimi, dünya dövlətləri Azərbaycanın iştirakçısı və təşəbbüscüsü olduğu layihələrin gələcəyinə böyük inamla yanaşı, ölkəmizlə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını bildirir, ən əsası bu layihələrin reallığa çevriləcəyinə inamsızlıq nümayiş etdirənlərin düşüncələrinin nə qədər yanlış olduğunu təsdiqləyirlər. Dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyev TANAP layihəsinin təməlinin qoyulması mərasimində "Biz çalışmalıyıq ki, qonşu və dost ölkələri maksimum dərəcədə öz təbii qazımızla təmin edək.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrikində bir daha enerji sektorunda qazanılan uğurlara diqqəti yönəldərək bildirmişdir ki, TANAP layihəsi zəngin qaz resurslarımızı bundan sonra onilliklər ərzində dünya bazarlarına çatdırmağa və beləliklə, ölkəmizin siyasi və iqtisadi maraqlarını daha dolğun şəkildə təmin etməyə imkan yaradacaq

Beləliklə, yeni əməkdaşlıq formatı yaranır. Bu işlərdə iştirak edən ölkələr təbii müttəfiqlərə çevrilirlər. Yeni, bu gün Avrasiya bölgəsində çox ciddi və yeni bir müttəfiqlik formatı yaranır... Ona görə "Cənub" qaz dəhlizi sadəcə olaraq enerji layihəsi, boru kəməri deyil, bu, ciddi siyasi təşəbbüsdür" fikirləri ilə enerji layihələrinin ölkələr, xalqlar arasında dostluq, əməkdaşlıq körpüsü olmasını bir daha diqqətə çatdırmışdır. Cənab İlham Əliyevin daim vurğuladığı kimi, Azərbaycanın iştirakçısı və təşəbbüscüsü olduğu hər bir layihə müsbət sonluqla başa çatmış, iştirakçı dövlətlərə iqtisadi və siyasi dividendlər qazandırmışdır.

Neft və qaz hasil edən ölkə kimi Azərbaycanda aparılan islahatlar respublikanın müasirləşdirilməsinə, istehsalın, xüsusilə sənayenin şaxələndirilməsinə yönəldilir. Bunun üçün daxili və xarici sərmayələrdən düşünülmüş, planlı şəkildə istifadə olunur. Deyilənəri statistik rəqəmlər də təsdiqləyir. Son 12 ildə ölkə iqtisadiyyatına qoyulan sərmayələrin ümumi həcmi 180 milyard dollar təşkil edib. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycan xarici dövlətlər, şirkətlər üçün cəlbədiç ölkədir və bu marağ təkcə neft, qaz amili ilə bağlı deyil. Son illərdə xarici ölkələrə sərmayə yatıran Azərbaycan eyni zamanda investisiya ixrac edən ölkə kimi də böyük nüfuz qazanıb, əməkdaşlığın istiqamətləri genişlənib.

Bu sahədə artıq dünya enerji bazarında mövqeləri möhkəmlənən, investisiya imkanları artan SOCAR xüsusilə fərqlənir. SOCAR 2018-ci ilədək Türkiyə iqtisadiyyatına 17 milyard dollar sərmayə yatırmaqla həmin ölkədə "Sabançı", "Koç" holdingləri ilə birlikdə ən nəhəng üç şirkətdən biri olacaq. 2008-ci ildən Türkiyənin neft-kimya sənayesinin nəhəngi sayılan "Petkim"nin idarə olunmasında söz sahibi olan və Türkiyəyə investisiya yatıran SOCAR bu gündə qardaş ölkənin neft-kimya sektorunun ən müasir texnologiyalar əsasında yenidən qurulmasına böyük məbləğdə sərmayə ayırıb. Nəticədə şirkətin istehsal imkanları daha da artıb.

SOCAR-ın sərmayə yatırdığı ən böyük layihələrdən biri də Azərbaycanla Türkiyənin birgə layihəsi olan Transanadolu - TANAP-dır. "Biz TANAP layihəsinin təməlini qoymuşuq. Bu layihənin təşəbbüskarı Azərbaycan olmuşdur" söyləyən Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, layihənin maliyyə məsələlərinin həllini, texniki riskləri də öz üzərinə götürən Azərbaycan bir daha önəmli tərəfdaş olduğunu təsdiqləyir. Beş il ərzində reallaşması nəzərdə tutulan layihənin ilk hesablamalara görə 7 milyard dollara başa gələcək. Dörd mərhələ üzrə həyata keçiriləcək layihənin ilk mərhələsi 2018-ci ildə başa çatdırılacaq. 2020-ci ildə bu kəmərlə neft

olunacaq qazın həcmi ildə 16 milyard, 2023-cü ildə 23, 2026-cı ildə isə 31 milyard kubmetrə çatdırılacaq. İlk dövrdə neft-qaz olunacaq 16 milyard kubmetr Azərbaycan qazının 6 milyard kubmetri Türkiyəyə, 10 milyard kubmetri isə Avropaya satılacaq. Avropa üçün nəzərdə tutulan qaz Türkiyə-Bolqarıstan və ya Türkiyə-Yunanıstan sərhədində təhvil veriləcək. Beləliklə, ölkəmizin təşəbbüsü ilə başlanan TANAP layihəsi Azərbaycan qazının müxtəlif ölkələrə neft-qaz olunmasını təmin edəcək. Demək olar ki, neft-qaz layihələrimiz, kəmərlərimiz Azərbaycanı dünya miqyasında çox önəmli enerji hasilatçısı kimi ciddi ölkəyə çevirmişdir.

Qeyd etdiyimiz kimi, qısa müddətdə layihə dünyada çox böyük dəstəyə və marağa səbəb olmuşdur. "Dünyanın aparıcı ölkələri bir-mənəli şəkildə bizim təşəbbüsümüzdü dəstəkləmişlər. Beynəlxalq qurumlar da eyni dərəcədə mövqeyimizi dəstəkləmişlər" söyləyən Prezident İlham Əliyev bildirir ki, əsas odur ki, layihənin nəzərdə tutulan vaxtda istismara verilməsi üçün güclü iradə, zəngin təcrübə, texniki imkanlar mövcuddur. Bir sözlə, enerji məsələlərinin həlli, neft-qaz hasilatı ilə bağlı regional layihələr gündəlik həyatımızın və dövlət siyasətinin əsasını təşkil edir.

Aparılan düzgün siyasətin, neft strategiyasının uğurlu tətbiqinin nəticəsidir ki, beynəlxalq enerji ailəsi-

nin Azərbaycana marağı artır, ölkəmiz etibarlı tərəfdaş kimi mövqeyini möhkəmləndirir. Ölkəmizdə iqtisadi artım real sektora əsaslandıqından təbii ki, enerjiyə tələbatın artması mütləqdir. "Biz qarşımıza məqsəd qoymuşuq ki, məhz 2013-2023-cü illərdə ÜDM-i iki dəfə artıraq" söyləyən Prezident İlham Əliyev buna nail olmaq üçün yeni müəssisələrin istifadəyə verilməsini iqtisadi inkişaf, yeni iş yerlərinin açılması, yoxsulluq səviyyəsinin 5 faizdən aşağı endirilməsi baxımından günün tələbi kimi qarşıya qoyur. "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" inkişaf Konsepsiyasında bu məqamların parametrləri reallığı əks etdirilməklə həlli yolları da öz əksini tapıb. Təbii ki, bu sahədə enerji resurslarından səmərəli istifadə başlıca istiqamətdir. Qarşıya qoyulan hədəfə çatmaq üçün isə neft-qaz gəlirlərindən istifadə olunması mexanizmi təkmilləşdiriləcək, karbohidrogenlərin satışından əldə edilən gəlirlər tədricən həmin vəsaitlərin investisiyasından qazanılan gəlirlə əvəzlənməsi strategiyası həyata keçiriləcək, bu istiqamətdə aparılan işlər intensivləşdiriləcək. Neft amilindən istifadə olunmaqla qeyri-neft sektorunun inkişafına xidmət edən və müasir tələblərə cavab verən istehsal, sosial və bazar strukturu şəbəkəsi daha da təkmilləşdiriləcək, təsərrüfatçılığın və idarəçiliyin mütərəqqi formalarından istifadəyə diqqət artırılacaq. Yerli xammala əsaslanan sənaye müəssisələrinin fəaliyyətinin keyfiyyətə müasir səviyyədə qurulması və yeni istehsal obyektlərinin yaradılması istiqamətində daha səmərəli metodlar tətbiq olunacaq. Belə ki, Konsepsiyanın reallaşdırıldığı dövrdə ölkədə neft-qaz emalı və neft-kimya kompleksləri, gübrə zavodları inşa edilməklə məhsulun son istehsalına qədər texnoloji zəncirvari istehsal prosesi yaradılacaq, ölkənin ixrac imkanları genişlənəcək. Təbii ki, ilk növbədə neft-qaz ixracına diqqət artırılacaq, dünya enerji bazarında ölkəmizin mövqeyi möhkəmlənəcək.

Dünyanın iri neft şirkətlərindən olan SOCAR-ın Gürcüstan, Türkiyə, Rumıniya, Ukrayna, Macarıstan, İsveçrə kimi digər Avropa ölkələrində investisiya layihələrini həyata keçirməsi artan iqtisadi imkanlarımız sayəsində mümkün olmuşdur. "Dövlət Neft Şirkəti xarici ölkələrə böyük investisiyalar qoyur, artıq biz, necə deyirlər bu qapını da açdıq" söyləyən Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, bu istiqamətə yönəldilən sərmayələr Azərbaycan üçün siyasi və iqtisadi baxımdan zəruridir. Digər iri şirkətlərə də bu təcrübədən yararlanmaq tövsiyə olunur. "Biz həmişə maraqlı iddik ki, xaricdən Azərbaycana investisiyalar gətirilsin. Bu gün də bunda maraqlıyıq. Ancaq artıq ölkəmizin inkişafı bizə diqqət edir ki, yeni bazarlara çıxmaq" vurğulayan dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, SOCAR-ın artan maliyyə imkanları Azərbaycanın dünya bazarında iştirakını təmin edən başlıca amildir.

"Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasından bu günə qədər keçilən yol Azərbaycanın neft-qaz sənayesinin uğurlu gələcəyi barədə aydın təsəvvür yaradır. Dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyevin bu fikirləri keçilən yola bir baxış fonunda ümumiləşdirmə kimi də dəyərləndirilə bilər: "Bakı-Tbilisi-Ceyhan əslinde bir yol açdı, bir enerji dəhlizi yaratdı... Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu da məhz bu enerji dəhlizi üzrə inşa edilir. Bu, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin inşasına da yol açdı. Yəni, o tarixi günlər bu gün uğurlarımızı daha da gücləndirir, çünki biz tarix əsasında gələcəyimizi də qururuq, necə ki Türkiyə və Azərbaycan xalqları öz gələcəyini müştərik tarix üzərində qururlar."

Yeganə Əliyeva,
"iki sahil"